DIN GÂNDIREA TEORETICĂ A LUI DIONISIE OLINESCU, PRIMUL ARHEOLOG ROMÂN AL BUCOVINEI

BOGDAN-PETRU NICULICĂ

Aus dem theoretischen Denken des ersten rumänischen Archäologen der Bukowina, Dionisie Olinescu

(*Zusammenfassung*)[*]

Dionisie Olinescu, geb. 1852 in Hliboka (in der Bukowina, heute in der Ukraine, in der Region Czernowitz), ist als ein Anhaltspunkt in der Historiographie der rumänischen Archäologie betrachtet. Er hat verschiedene wissenschaftliche, wissenschaftlich popularisierende und für die Rumänen aus allen Gebieten unter österreichischer Verwaltung kulturell emanzipierende Arbeiten verfasst. Autor des bekannten Werkes *Charta archeologică a Bucovinei* [Die archäologische Karte der Bukowina] (veröffentlicht in „Buletinul Societăţii Geografice Române", Bucureşti, 1894), hat Dionisie Olinescu die Tätigkeit der „Gesellschaft des Serether Museums", derer Gründer Josef von Gutter (1809–1886) war, übernommen und vollendet. 1886 gründete er in Czernowitz die Rumänische Archäologische Gesellschaft, die bis zu seiner Abreise aus der Bukowina in 1893 tätig war.

Der vorliegende Beitrag präsentiert einige Hauptideen Olinescus aus den Publikationen „Voinţa Naţională" (Bukarest), „Tribuna" (Hermannstadt), „Familia" (Grosswardein), in denen er sehr interessante Artikel über die Anfänge der Archäologie in der Bukowina veröffentlichte. Er erwähnte die archäologischen Funde aus Rumänien, Europa und dem Osten und die Ausgrabungen Heinrich Schliemanns auf dem Hügel Hissarlik (Troja). Olinescu stellte sich eine positive Zukunft der Archäologie in der Bukowina vor. Schon in den 80er Jahren des 19. Jahrhunderts schrieb er über die Notwendigkeit der Gründung eines Nationalmuseums der Bukowina, über die Verbindungen mit derK.K. Zentralkommission für die Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale und mit der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, sowie mit rumänischen Institutionen, über die Notwendigkeit der Gründung nach österreichischem Muster, auch im Königreich Rumänien,

[*] Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXIV**, 1 (48), p. – , Rădăuţi – Bucureşti, 2017

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

einer Archäologischen Landeskommission, die Konservatoren und Korrespondenten genauso wie diejenigen ernennen sollte, die in Österreich-Ungarn tätig waren.

Dionisie Olinescu bewies eine hohe begriffliche und theoretische, seiner Zeit überlegene Ausgewogenheit. Er verstand und förderte die neuen Ideen der zentral-europäischen Forschung im Bereich der Archäologie hinsichtlich der stratigraphischen Ausgrabungen, des Schutzes und der Erhaltung des archäeologischen Patrimoniums, der Gründung einer grossangelegten Institution, die alle inländischen Funde, auch diejenigen aus dem rumänischen Gebiet, beherbergen und erhalten sollte. Diese sind nur einige Gründe für uns, das Werk des Bukowiner Archäologen Dionisie Olinescus zu kennen. Darin befinden sich kennzeichende Aspekte der Evolution der nationalen Archäologie und Elemente, die sich aus dem österreichischen, perfekt funktionalen Muster und aus den Erfordernissen inspirieren liessen, die dem rumänischen geographischen Raum spezifisch sind.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Archäeologie, Bukowina, die Wiener K.K. Zentralkommission für die Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale, Dionisie Olinescu, die Rumänische Archäologische Gesellschaft aus Czernowitz.

Despre viaţa şi opera lui Dionisie Olinescu există doar câteva repere istoriografice, dar consistente, al căror început a fost marcat de studiul arheologului Mircea Ignat, apărut în anul 1969, în care se contura contribuţia sa deosebită în ceea ce avea să însemne arheologia din provincia austriacă Bucovina[1]. În 1978, acelaşi autor contura primul portret al lui Dionisie Olinescu, prezentând varii aspecte din viaţa şi activitatea sa îndelungată în slujba culturii Bucovinei şi a intereselor naţionale, oferind şi o primă incursiune biografică detaliată[2]. Ulterior, în 1985, Emil Ioan Emandi[3], în ghidul său referitor la Muzeul Judeţean Suceava, a punctat, la rândul său, câteva dintre contribuţiile lui Dionisie Olinescu, în timp ce informaţii ample, cu o dezvoltare pe un palier larg, publicate în anul 1996 de academicianul Dimitrie Vatamaniuc[4], lăsau să se întrevadă o operă de o largă respiraţie şi complexitate a unui Dionisie Olinescu ce fusese practic un necunoscut timp de aproape 100 de ani pentru istoriografia românească. În anii 1998 şi 2002, profesorul Nicolae Ursulescu de la Universitatea „Al. I. Cuza" din Iaşi, l-a amintit pe Olinescu într-un context mai amplu, în care erau marcate începuturile arheologiei naţionale în fiecare dintre provinciile istorice[5]. În anul 2009, autorul acestor rânduri a publicat o lucrare referitoare la Dionisie Olinescu şi la fondarea Societăţii Arheologice Române din Cernăuţi. Tot acum a fost reeditată cunoscuta *Charta Archeologica a Bucovinei*, după materialul publicat în anul 1894 de către

[1] M. Ignat, *Din istoricul cercetărilor arheologice din judeţul Suceava* (în continuare se va cita M. Ignat, *Din istoricul...*), în „Studii şi materiale. Istorie. Anuarul Muzeului Judeţean Suceava", vol. I, 1969, p. 93–101.

[2] Idem, *Dionisie Olinescu* (în continuare se va cita M. Ignat, *Dionisie Olinescu*), în „«Suceava». Anuarul Muzeului Judeţean", anul V, 1978, p. 513–520.

[3] E. I. Emandi, *Muzeul de Istorie Suceava*, Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1985, p. 20–21.

[4] D. Vatamaniuc, *Dionisie O. Olinescu, arheolog şi cronicar al vieţii ştiinţifice, culturale şi artistice*, în „Analele Bucovinei", Rădăuţi–Bucureşti, anul III, nr. 1, 1996, p. 17–32.

[5] N. Ursulescu, *Începuturile istoriei pe teritoriul României*, Iaşi, Casa Editorială Demiurg, 1998; Idem, *Începuturile istoriei pe teritoriul României*, ediţia a II-a, Iaşi, Casa Editorială Demiurg, 2002.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

arheologul bucovinean în ,,Buletinul Societăţii Geografice Române”[6]. În aceeaşi perioadă, se atrăgea atenţia asupra unui manuscris al lucrării lui Olinescu, *Die gotho-skitische Goldschmiedekunst in Dacien und Pannonien*, aflat în colecţiile muzeului sucevean[7]. În anul 2010, semnatarul rândurilor de faţă a reeditat câteva dintre operele ştiinţifice ale lui Dionisie Olinescu, în ceea ce se dorea a fi debutul unui serial al reeditării celor mai importante contribuţii ştiinţifice ale acestuia[8]. Mai notăm şi că în cele două ediţii ale *Tratatului de istorie a Românilor* (2001 şi 2010), numele lui Dionisie Olinescu, alături de cel al predecesorului său, Josef von Gutter din Siret, este amintit în acelaşi context al înţelegerii debutului şi propagării arheologiei ca ştiinţă în ţara noastră[9].

Rezumând biografia lui Dionisie Olinescu, reţinem câteva aspecte generale, fundamentale în judecarea operei şi a omului[10]. În primul rând, avem în faţa noastră un „concipist de finanţe”, un om cu pregătire juridică, aşadar nu un arheolog profesionist, ci unul amator, un desăvârşit autodidact. De asemenea,

---

[6] B. P. Niculică, *Din istoricul preocupărilor arheologice în Bucovina. Societatea arheologică română* (în continuare se va cita B. P. Niculică, *Din istoricul preocupărilor...*), Suceava, Editura Universităţii Suceava, 2009.

[7] Idem, *O scrisoare inedită despre un manuscris al lui Dionisie Olinescu*, în „«Suceava». Anuarul Muzeului Bucovinei”, anul XXXVIII, 2011, p. 141–145.

[8] Dionisie Olinescu, *Scrieri istorice*, ediţie îngrijită de B. P. Niculică, Societatea Culturală ,,Ştefan cel Mare” – [Filiala] Bucovina, Suceava, 2010.

[9] M. Petrescu-Dîmboviţa, *Izvoare arheologice. Arheologia în România. Istoricul cercetărilor*, în vol. *Istoria românilor*. *I. Moştenirea timpurilor îndepărtate*, coord. M. Petrescu-Dîmboviţa, Al. Vulpe, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001, p. 46; M. Petrescu-Dîmboviţa, *Arheologia în România. Istoricul cercetărilor*, în vol. *Istoria românilor*. *I. Moştenirea timpurilor îndepărtate*, coord. M. Petrescu-Dîmboviţa, Al. Vulpe, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2010, p. 50.

[10] C. Morariu, *Kulturhistorische und ethnographische Skizzen über die Romänen der Bucovina*, 1 Theil, Resicza-Wien, 1888–1891, p. 245–247, 304–305; Idem, *Părţi din istoria românilor bucovineni scrise în limbă poporală*, Cernăuţi, 1893, p. 242–243, 304–309; „Gazeta Bucovinei”, Cernăuţi, anul III, nr. 26, 4/16 aprilie 1893, p. 3; I. G. Sbiera, *Olinschi* (*Olinescu*) *Dionisiu*, în vol. C. Diaconovich (coordonator), *Enciclopedia română*, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile Asociaţiunii pentru Literatura Română şi Cultura Poporului Român, vol. III, *Kemet – Zymotic*, Sibiu, Editura şi tiparul lui W. Krafft, 1904, p. 453; C. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina. 1775–1918* (*în legătură cu evoluţia culturală şi politică*), Cernăuţi, 1926, p. 262; R. Gassauer, *Briefe Gutters an Wickenhauser*, Sonderdruck aus: *Bukowiner Heimatblätter*, herausgegeben von A. Nibio, Radautz, Jahrgang I, Heft 2–3, 1933; L. Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea. Material românesc. Oameni şi înfăptuiri*, Bucureşti, Editura Saeculum I.O., Editura Vestala, 1999, p. 614; M. Ignat, *Din istoricul…*, p. 95–98; Idem, *Dionisie Olinescu*, p. 513–520; D. Vatamaniuc, *op. cit.*, p. 17–32; Emil Satco, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. II, Suceava, Iaşi, Princeps Edit, 2004, p. 151–152; B. P. Niculică, *Societatea arheologică română din Bucovina – 122 de ani de la înfiinţare*, în „Crai nou”, Suceava, nr. 4 780, 4 iulie 2008, p. 5; Idem, *Din istoricul preocupărilor…*, p. 73–115; Idem, *Arheologie şi arheologi în Bucovina secolului al XIX-lea. De la anticarism la instituţionalizare*, în „Analele Bucovinei”, anul XX, nr. 2 (41), 2013, p. 525–526; Idem, *Primele descoperiri de vestigii cucuteniene din Bucovina*, în „Peuce. Anuarul Institutului de Cercetări Eco-Muzeale «Gavrilă Simion»”, Tulcea, s.n., anul XIII, 2015, p. 15–18; Idem, *Josef von Gutter (1809–1886). Realizările unui pionier al arheologiei Bucovinei*, în „Analele Bucovinei”, anul XXIII, nr. 2 (47), 2016, p. 469–483.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

trebuie notat faptul că relaţia şi activitatea sa ştiinţifică cu Bucovina au durat doar până în anul 1893, iar din acest an, până la sfârşitul vieţii, Olinescu s-a manifestat în Regat, unde s-a refugiat împreună cu soţia sa, Veronica Cerniavschi.

Născut la 8 sau 24 aprilie 1852 în localitatea Hliboca (Adâncata, astăzi în partea de nord a Bucovinei, regiunea Cernăuţi), Dionisie Olinescu i-a avut la Cernăuţi ca profesori pe Aron Pumnul (gimnaziu) şi Ion G. Sbiera (Universitate), acesta din urmă insuflându-i, se pare, pasiune pentru studiul „antichităţilor". A urmat studii juridice la Viena, Innsbruck şi Cernăuţi; în perioada 1878–1893 funcţionează în cadrul administraţiei austriece, ajungând comisar de finanţe. În anul 1893, din cauza unor presiuni din partea autorităţilor, se refugiază în Regat, unde se stabileşte definitiv. Petrece o scurtă perioadă la biroul statistic şi la Fundaţia Universitară „Carol I" din Bucureşti, îndeplinind apoi funcţia de profesor la Vaslui, Focşani, Slatina, Caracal. Revine în Bucureşti, unde funcţionează o vreme la Arhivele Statului, devenind bibliotecar la recomandarea lui Dimitrie Onciul, post din care s-a şi pensionat în anul 1921.

Revenind la perioada bucovineană, menţionăm că Dionisie Olinescu l-a cunoscut pe căpitanul pensionar Josef von Gutter din Siret, ctitorul Societăţii Muzeului Siret, cu care a făcut schimburi ştiinţifice. După dispariţia lui Gutter, în luna mai 1886, patrimoniul societăţii siretene a intrat în componenţa nou înfiinţatei Societăţi Arheologice Române din Cernăuţi, patronată de Olinescu în perioada 1886–1893, societatea având un rol fundamental în ceea ce priveşte înfiinţarea Muzeului Ţării Bucovinei din Cernăuţi (Bukowiner Landesmuseums), la 14 mai 1893. Interesant este faptul că Olinescu, bine conectat la „lumea bună" a culturii bucovinene, a reuşit să închege o societate arheologică de tip elitist, din componenţa acesteia făcând parte nume importante ale vieţii culturale, ştiinţifice şi politice a Bucovinei: preotul Constantin Morariu (secretarul societăţii arheologice), profesorul Ioan Bumbac, marele proprietar Varteres cavaler de Pruncul, Ştefan Dracinschi, George Popovici, Aglaia Drogli (sora lui Mihai Eminescu) şi mulţi alţii, căpitanul Josef von Gutter fiind numit membru de onoare.

Din biografia lui Dionisie Olinescu mai reţinem că a devenit, în anul 1886, membru corespondent al Societăţii Geografice Române din Bucureşti, iar în anul 1891, membru corespondent al Comisiei Centrale pentru Cercetarea şi Conservarea Monumentelor Istorice şi de Artă (K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale) din Viena. Gândirea lui Dionisie Olinescu, privitor la arheologie ca ştiinţă propriu-zisă, precum şi la unele moduri de organizare instituţională, poate fi surprinsă în profunzime în presa vremii din Imperiu, de la finele secolului al XIX-lea (revistele din Bucovina: „Gazeta Bucovinei" – Cernăuţi; „Revista politică" – Suceava; din Oradea – „Familia"; din Sibiu – „Tribuna"), precum şi în cea din Regat („Voinţa naţională" – Bucureşti). Aşa cum arăta şi academicianul Dimitrie Vatamaniuc în urmă cu peste 20 de ani, Dionisie Olinescu a fost „cel mai important reprezentant al

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

arheologiei în Bucovina”[11] şi „cel mai stăruitor comentator al vieţii ştiinţifice, culturale şi artistice din Bucovina” ultimelor două decenii ale veacului al XIX-lea[12].

În cele ce urmează, prezentăm, pe scurt, câteva dintre ideile şi viziunile lui Dionisie Olinescu pe subiectele amintite mai sus, pe care trebuie să le înţelegem ca fiind produsul unui arheolog amator, nu al unui om de ştiinţă format la înalte şcoli, dar cu o gândire clară, fundamentată pe baza experienţelor proprii, trăite, deopotrivă, în Bucovina şi în Regat. Diversele intervenţii ale lui Dionisie Olinescu din presa timpului diferă mult de studiile ştiinţifice publicate. În presă s-a urmărit nu atât publicarea ştiinţifică a unor descoperiri arheologice din Bucovina, cât mai ales propagarea cunoştinţelor despre arheologie şi importanţa prezervării descoperirilor, a conservării lor în instituţii specializate, fundamentându-se necesitatea întemeierii unui Muzeu Naţional al Bucovinei, a societăţilor arheologice private şi, totodată, fiind propuse anumite modele de organizare instituțională. De asemenea, toate aceste date trebuie judecate şi în funcţie de cele două etape majore ale existenţei „ştiinţifice” din viaţa lui Dionisie Olinescu: perioada bucovineană, până la momentul părăsirii Bucovinei, în cursul anului 1893 şi perioada trăită în Regat, cu diversele peregrinări şi probleme, din anul 1893 până la sfârşitul vieţii sale, petrecut la Botoşani.

Unul dintre cele mai importante obiective ale elitelor bucovinene (autohtoni şi alogeni deopotrivă) de la sfârşitul secolului al XIX-lea a fost constituirea Muzeului Naţional. După decenii de eforturi, de acumulări şi „propagandă” istorică şi arheologică, în vederea sensibilizării autorităţilor şi, mai ales, a opiniei publice, acest lucru s-a concretizat la 14 mai 1893, când s-au pus bazele Muzeului Ţării Bucovinei (Bukowiner Landes-Museums)[13]. Astfel, şi Dionisie Olinescu a promovat conceptul de „muzeu naţional”. Reţinem, de pildă, un fragment publicat în „Tribuna” (Sibiu), în martie 1885[14], în studiul *Anticităţi din Bucovina*, în care, înfăţişând un număr impresionant de descoperiri arheologice făcute în provincie, autorul rezumă: „Din enumerarea aceasta a antichităţilor, se dovedeşte îndestul însemnătatea unui muzeu naţional în Bucovina, care, înzestrat cu toate mijloacele, ar aduce foloasele cele mai mari istoriei trecutului. Ele aparţin feluritelor epoci, deşi determinarea timpului devine grea din cauză că multe sunt numai enumerate, fără altă descriere. În unele cazuri nici descrierea n-ar ajuta; aici ar fi de trebuinţă fotografierea antichităţilor şi compararea lor cu cele din alte zone, şi întrebuinţând şi literatura arheologică adunată. Fără îndoială sunt antichităţile adunate de către d-l Gutter, de mare însemnătate pentru studiul arheologic şi

[11] D. Vatamaniuc, *op. cit.*, p. 32.

[12] *Ibidem*, p. 26.

[13] M. Ignat, *Din istoricul*…, p. 97–98; E. I. Emandi, *op. cit.*, p. 22–29; B. P. Niculică, *Din istoricul preocupărilor*…, p. 48–51.

[14] D. Olinescu, *Anticităţi din Bucovina*, în „Tribuna”, Sibiu, anul II, nr. 48, 1/13 martie 1885, p. 190–191.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

istoric, şi, dacă dumnealui ar fi fost sprijinit din partea administraţiei, am avea acum o frumoasă colecţie de antichităţile cele mai însemnate şi interesante. Ne aflăm la poarta emigraţiunilor popoarelor din Antichitate şi Evul Mediu şi, mai ales, a popoarelor slave nordice şi a goţilor, care, prin toată Europa au lăsat urme în toate ţările, care, toate acestea, mult s-ar înţelege şi clarifica şi prin antichităţile din ţară". Întrevedem în acest text, de asemenea, o idee clar conturată a muzeografiei de astăzi: studierea comparativă şi fotografierea obiectelor arheologice, precum şi o preocupare în ceea ce priveşte colecţiile Societăţii Muzeului Siret, patronată de Josef von Gutter. Imaginea de ansamblu nu i-a scăpat lui Olinescu: la vremea sa, multe dintre descoperirile arheologice erau corelate cu epoca migraţiilor, iar contextualizarea poziţiei geografice a Bucovinei în timpurile vechi era just apreciată sub raportul cantitativ al descoperirilor.

Un alt aspect al teoretizării şi fundamentării colecţiilor de stat şi private l-a constituit, în viziunea lui Dionisie Olinescu, înfiinţarea şi coordonarea unor diverse societăţi arheologice, el înţelegând rolul benefic al acestora în pregătirea, prezervarea şi valorificarea patrimoniului. Întâlnim una dintre cele mai clar exprimate opinii tot în „Tribuna" din Sibiu, datând din ianuarie 1886, într-un studiu intitulat *Starea archeologică în Bucovina*: „În fiecare provincie a Austriei se ridică câte un palat, în care sunt adunate şi strânse rămăşiţele trecutului ţării. Cele mai puţine din ele sunt ridicate de stat sau de ţară, pe care le-au ridicat societăţi particulare prin contribuiri benevole, gândind astfel a aduce tributul lor pentru consacrarea trecutului activităţii omenirii. Peste toată ţara au întins aceste societăţi reţeaua lor, ca nu cumva să se piardă cel mai mic lucru antic găsit în vreun unghi al ţării […]; cu totul altfel e la noi [în Bucovina – n. n.]. Unul ce s-ar ocupa mereu cu de-alde lucruri, s-ar privi poate ca smintit sau exagerat, care şi-a pierdut adevărata sa carieră sau că se ocupă cu nebunii, cu lucruri de nimic. Pe câţi nu vedem în fiecare zi făcând din umeri, când e vorba de antichităţi. Acestea sunt lucruri cu care un om serios nici nu se poate ocupa. Ne lipseşte, deci, muzeul, ne lipseşte societatea arheologică, ne lipsesc, deci, toate instituţiunile pentru conservarea rămăşiţelor trecutului"[15]. Aşadar, observăm cât de precar era zugrăvită situaţia arheologiei din punct de vedere instituţional, dar şi ca mentalitate cetăţenească în Bucovina acelor ani. Olinescu încearcă, în acest studiu, să aducă în prim-plan o corelare cu realităţile instituţionale austriece, Bucovina aparţinând Imperiului şi necesitând, în opinia sa, o atenţie sporită.

Deziderat principal al vieţii lui Olinescu, locul şi rolul societăţilor arheologice constituie obiectivul unui studiu aprofundat, publicat în revista „Familia" (Oradea), în toamna anului 1885, sugestiv numit *Necesitatea unei societăţi archeologice*[16], în care se realizează un veritabil excurs asupra începutului

[15] Idem, *Starea archeologică în Bucovina*, în „Tribuna", anul III, nr. 15, 19/31 ianuarie 1886, p. 57–58.

[16] Idem, *Necesitatea unei societăţi archeologice*, în „Familia", Oradea, anul XXI, nr. 39, 29 septembrie/11 octombrie 1885, p. 460, 462.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

colecţionării de obiecte arheologice din spaţiul românesc, fiind amintite câteva repere ale debutului arheologiei naţionale: activitatea banului Mihalache Ghica; foiţa arheologică a colonelului Vladimir de Blarenberg; descoperirile dacice din zonele Grădiştea şi Sarmizegetusa; efortul lui Cezar Bolliac; importanţa muzeului Brukenthal din Sibiu; colecţia Zsófiei Torma de la Hunedoara; descoperiri importante din Bucovina. Dionisie Olinescu accentuează faptul că „trecutul unei ţări se oglindeşte şi în obiectele ce timpul şi împrejurările le scot afară din ascunsul lor secular. Ştiinţa antichităţilor, arheologia, capătă în timpul de astăzi o mare însemnătate, ce în trecut nu o avusese". Imaginea de ansamblu surprinsă este însă tristă: „Mai rău stau românii din Bucovina. Aici nu se află alte naţii care ar fi luat în mână exploatarea arheologică a ţării. Mare ignoranţă pare a se găsi la bucovineni pentru trecutul ţării; sunt peste o sută de ani de când Bucovina e sub Austria. Fiind elementul român cu totul înapoiat la încorporarea Bucovinei, administraţia recerea elemente străine, ce venind în ţară puţin aflară ce ar mai fi de interes arheologic. Burgurile ţării se aflau ruinate cu desăvârşire şi iarba verde acoperea orice amintire. În mănăstiri nu cuteza piciorul străin a intra de-a admira activitatea trecutului. Astă idee o adoptară în urmă şi generaţiunile viitoare culte ale românilor bucovineni".

Prea puţin cunoscute în istoriografia noastră sunt aspectele legate de organizarea instituţională în domeniul culturii şi al patrimoniului existent în Bucovina austriacă[17]. De aceea, gândurile lui Dionisie Olinescu sunt deosebit de importante în ceea ce priveşte construcţia imperială numită K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale (Comisia Centrală pentru Cercetarea şi Conservarea Monumentelor Istorice şi de Artă), despre care se ştie că a numit trei conservatori şi cinci membri corespondenţi pentru provincie. Comisia a editat şi două periodice: „Mittheilungen" şi „Jahrbuch der Central-Commission", în care apar atât informaţii preţioase despre descoperirile din Bucovina, cât şi listele conservatorilor şi corespondenţilor.

Iată ce scria Olinescu privitor la acest subiect în „Tribuna" (Sibiu), din iarna anului 1886, în serialul denumit sugestiv *Starea archeologică în Bucovina*[18]: „N-am ajuns încă noi, românii, de a întrebuinţa toate evenimentele pentru mărirea naţiei. Cele mai interesante sunt fără îndoială antichităţile ce se scot din zi în zi din pământ. Ele se pierd cu desăvârşire din cauza neinteresului nostru şi străinii, ce vizitează ţara, cum şi cei ce locuiesc în ţară, n-au prilejul de a admira dovezile trecutului, la ceea ce se învăţase şi îndatinase de acasă. Ei află ţara goală de orice legătură cu trecutul ei şi dacă nu se rătăceşte cândva piciorul unui străin în mănăstirile noastre, ce sunt întotdeauna în nişte regiuni unde s-ar găsi mai uşor prăpăstiile lamei decât locuinţe omeneşti, nici n-ar şti că ţara aceasta a fost cândva

[17] M. Ignat, *Din istoricul*…, p. 93–96; B. P. Niculică, *Din istoricul preocupărilor*…, p. 24–29; B. P. Niculică, *Arheologie şi arheologi*…, p. 517–533.

[18] D. Olinescu, *Starea archeologică în Bucovina*, în „Tribuna", anul III, nr. 16, 21 ianuarie/2 februarie 1886, p. 61–62.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

română […]. Antichităţile din pământ le strivim cu un sistem deosebit, nici că le rămâne urma. Şi, cu toate acestea, Bucovina este ţara cea mai nordică din Europa Orientală, unde se găsesc urme romane […]. De recugetăm la cauza perzării totale a rămăşiţelor trecutului nostru, atunci trebuie să zicem, deşi cu părere de rău, că constituţionalismul, în toate privinţele, ne-a venit prea iute […]. Timpului constituţional e a se mulţumi, însă, crearea Comisiei centrale c. r. pentru cercetarea şi conservarea monumentelor de artă şi istorie din Viena. Ea consistă dintr-un comitet ce-şi are reşedinţa sa în Viena şi din conservatori şi corespondenţi din toată Austria, împreună cu Bosnia şi Herţegovina. Conservatorii şi corespondenţii se numesc tot pe 5 ani. Conservatorii Bucovinei sunt: Gutter Iosif, căpitan în pensiune, în Siret, pentru secţia întâia; Dimitrie Isopescul, director al Pedagogiului din Cernăuţi, pentru secţia a doua şi Laizner Iosif, director al Şcoalei de Meserii, pentru secţia a treia […]. Comisiunea e împărţită în trei secţii, cu afaceri deosebite. Ea are a se interesa pentru cercetarea şi conservarea antichităţilor găsite în ţară, sprijinind muzeele deja existente, subvenţionând dezgropările arheologice şi publicând în organul ei, «Mitteilungen» etc., antichităţile aflate, cum şi pentru conservarea monumentelor existente, biserici vechi, picturi, obiecte monumentale şi edificii vechi. Instituţiunii acesteia e de mulţumit, că prin organul [ei] [«Mitteilungen» – n. n.] se aduc la cunoştinţa publicului toate aflările ponderoase de antichităţi din Austria, înlesnindu-se astfel studiul arheologic. De asemenea, se publică şi tratate arheologice ale arheologilor renumiţi".

În acest context, trebuie menţionată încă o intervenţie, din numărul următor al „Tribunei" (Sibiu), din ianuarie–februarie 1886, din cadrul aceluiaşi serial, *Starea archeologică în Bucovina*[19], în care sunt evidenţiate aspecte concrete, pozitive, ale politicii Comisiei Centrale din Viena, punându-se accentul pe necesitatea înfiinţării unei societăţi arheologice şi a unui muzeu naţional. Aici este detaliată componenţa comitetului pentru înfiinţarea viitoarei Societăţi Arheologice Române din Cernăuți, o societate de tip elitist[20], eterogenă din punct de vedere profesional, avându-l ca membru de onoare pe Josef von Gutter, coordonatorul Societăţii Muzeului Siret, prima societate arheologică din Bucovina. Visul lui Olinescu de a se înfiinţa un institut în Bucovina, în care să se poată aduna toate descoperirile, se subscrie ideii generoase de muzeu, pe care o regăsim întipărită în mentalul colectiv al vremii din provincie[21]. Astfel, scrie Olinescu, „îmbunătăţiri multe făcu Comisia centrală în Bucovina în privinţa arheologică. Prin numirea conservatorilor se mijloci în ţară interesul ştiinţific-artistic pentru antichităţile, care până atunci se priveau ca de niciun preţ. Se puse stavilă dărâmărilor şi stricărilor dezastruoase a ruinelor şi edificiilor vechi, care până atunci se dărâmau de orăşeni

[19] Idem, *Starea archeologică în Bucovina*, în „Tribuna", anul III, nr. 17, 22 ianuarie/3 februarie 1886, p. 65–66.

[20] B. P. Niculică, *Din istoricul preocupărilor*…, p. 15, 73–102.

[21] M. Ignat, *Din istoricul*…, p. 93 şi urm.; E. I. Emandi, *op. cit.*, p. 19–21; B. P. Niculică, *op. cit.*, p. 27–29; B. P. Niculică, *Arheologie şi arheologi*…, p. 521 şi urm.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

şi se întrebuinţau pentru clădirea caselor particulare […] Ca un simptom de bun augur trebuie a se privi constituirea în Cernăuţi a unui comitet pentru înfiinţarea unei societăţi arheologice şi crearea unui muzeu naţional în Bucovina. Prezidiul său s-a încredinţat subscrisului. În comitet găsim şi pe doamnele Aglaia Drogli, Maria Mesieder şi Floronia Popescul. Dintre domni sunt în comitet: profesorul Ioan Bumbac; Vasile Morar, c. r. adj. trib.; Calistrat Coca, catehet la Şcoala Reală din Cernăuţi; Gramatovici, cooperator; Procopovici, predicator la catedrală; Simionovici Dionisiu, suplent la gimn.; Ştefan Cocinschi, c. r. concipist de finance; Dracinschi Mihai, spirit. seminarial; Ioan Drogli, c. r. profesor; cavaler de Zotta din Babin; cavaler de Pruncul; George Popovici; dr. Popescul; Eugeniu Mesieder, ampl. consist.; Gregoriu Halip, c. r. profes.; Ieremievici Nicolae; Isid. Socolean, pract. de concept.; Palievici; Popescul Epifanie; Diomed Nosievici, desemnator al comitetului; Teodor Popovici; Eusebiu Popovici; Dumitru Popovici; Dionisiu Voronca; Galin; Ioan Pobia; Ghergheli din România; Ştefan Dinulescu; Victor Olinschi-Olinescu; Bumbac Ioan şi Weitscher. D-l Gutter se alese de membru onorariu al comitetului.

Poziţia Comitetului n-are să fie uşoară. Situaţia arheologică este gravă şi nu avem multe iluziuni. Este încă a rupe aci vălul gros al prejudecăţilor contra antichităţilor, cum şi indiferentismul general din ţară. Se vor găsi mulţi băieţi bătrâni ce vor avea de cârtit contra înfiinţării unei societăţi arheologice şi a unui muzeu. În de comun e lumea dedată la materialism şi astfel de întreprinderi, cum e a comitetului, recer bani, dar suntem într-o ţară unde vânarea de antichităţi nu e aşa de mare ca să se plătească scump antichităţile. *Ne trebuie doi factori morali şi adică: simţul patriotic şi priceperea deşteaptă a poporaţiunii pentru valoarea antichităţilor* [s. n.]. Când s-ar deştepta aceştia la noi, în scurt timp o să avem muzeul cel mai frumos şi societatea arheologică cea mai mare.

Înfiinţând o societate arheologică şi un muzeu naţional în ţară, ne facem păzitori şi străjeri ai comorilor noastre artistice şi istorice, ca sa nu se piardă mai mult, după cum se întâmpla până acum. Strângându-le, primim noi fiinţa trecutului, căruia îi aparţin ele, şi grijim pentru viitor. Prin strângerea lor nu satisfacem vreunei pasiuni, unei manii, ca procurarea mobilelor preţioase, ci unui interes ştiinţific şi cerinţei etice şi culturale. Problemele istorice şi culturale, care până acum au fost nerezolvate din cauza lipsei documentelor, prin sfărâmături strânse din matca pământului, se vor rezolva lesne. «Ştiinţa hârleţului», cum numeşte arheologia arheologul renumit Schliemann, ajunse acum în Europa la o însemnătate nemăsurabilă, şi orice ştiinţă află sprijinul său în ea.

Nădăjduim că nu peste mult timp Bucovina se va mândri a avea un institut, în care se vor păstra toate odoarele trecutului nostru, şi că şi mireanului celui mai neînvăţat i se va mări mândria naţională, văzând strânse toate dovezile, documentele vechi ale activităţii trecutului ţării. Înaintea însemnătăţii unui astfel de institut suntem siliţi a opri şi a suprima orice gândiri pesimiste asupra patriotismului poporaţiunii bucovinene”.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

În cele ce urmează vom rezuma doar câteva dintre gândurile lui Dionisie Olinescu legate de conceptul săpăturilor arheologice stratigrafice, de complexitatea cercetărilor şi a raportării descoperirilor la nivelul arheologic, de stratigrafia întâlnită într-un sit arheologic şi de conservarea şi repertorierea vestigiilor recuperate. Modalitatea de dezvelire succesivă a nivelurilor (straturi) arheologice, care scot la iveală, treptat, vestigii tot mai vechi, pe baza cărora se poate reconstrui progresul, evoluţia societăţii omeneşti din cele mai vechi timpuri, a reprezentat una dintre temele majore abordate de Olinescu în scrierile sale. Sugestive sunt rândurile publicate în iunie 1889, în „Familia" (Oradea) – revistă în care a iniţiat un serial numit *Convorbiri archeologice. Cu privire la români,* care constituie un preambul al viitoarelor concepte de muzeografie şi tehnică de săpătură arheologică: „Câte pături de prundiş [straturi arheologice – n. n.] s-au aşezat aici din viaţa popoarelor din trecut? Istoria cea mai detaliată n-ar fi în stare să o descrie cu acea acurateţă cu care vorbeşte mozaicul arheologic din aceste pături. Şi câte de aceste ruine aflăm pe teritoriul întreg locuit de români, care în cea mai mare parte-s încă necunoscute ştiinţei. Să le dispreţuim ca lucruri fără de nicio valoare şi să aruncăm obiectele aflate în ele într-o parte? Sau să le adunăm şi să le conservăm pentru ştiinţă? Şi numărul acestor ruine de pe teritoriile locuite de români e foarte mare şi mai fiecare an descoperă noi, căci aci, în această parte a Europei, vandalismul popoarelor a fost aşa de mare, încât chiar ruinele au fost acoperite de ţărnă, peste care cresc acum arbori seculari. Însemnătatea lor pentru ştiinţă e foarte mare. Să ne închipuim toate aceste ruine dezgropate după sistemul sus arătat şi am vede imense comori preţioase scoase la iveală pentru ştiinţă. Tot pământul Daciei ni s-ar înfăţişa în goliciunea aceea, ce pare a ne insufla privirea lui de astăzi. Atunci ne-ar apare fiecare obiect, ce l-am scoate din mozaicul păturilor acestor ruine prundişe, ca o sculă mare, pentru a cărei conservare am tremura şi ne-am da toată silinţa de a aduce cu ştiinţa pozitivă în concordanţă şi a-i da explicaţia ce i se cuvine. N-am mai împinge-o din dispreţ cu piciorul, ci am săruta-o ca o rămăşiţă scumpă a unui trecut glorios al ţării noastre. Toate aceste lucruri le-am compara cu obiectele întrebuinţate de noi şi în diferinţa lor am căuta să găsim progresul omenirii şi al nostru"[22].

În acelaşi articol, arătând că restaurarea unor monumente istorice medievale (mănăstiri din Bucovina, dar şi din Regat) nu este efectuată respectând întocmai detaliile originale, şi că astfel se pierd detalii istorico-arheologice de mare însemnătate pentru istoria naţională, frescele fiind îndepărtate, pierzându-se chipurile ctitorilor, acoperişurile schimbate şi elementele de zidărie iniţiale înlocuite cu cele specifice timpurilor moderne, Dionisie Olinescu remarcă, o dată în plus, că în România lucrurile nu erau deloc îmbucurătoare din punct de vedere al organizării instituţionale şi al respectării unor norme, care, de altfel, erau corect

[22] D. Olinescu, *Convorbiri archeologice. Cu privire la români*, în „Familia", anul XXV, nr. 25, 18/30 iunie 1889, p. 292, 294.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

aplicate în statele din vestul şi centrul Europei. Limitele instituţionale erau clare pentru Olinescu, care realizează una dintre cele mai limpezi priviri comparative, arătând stadiul devenirii şi organizării instituţionale în Germania, Franţa, Austria şi România: „Cu totul astfel stă chestia în alte ţări. În Germania, pe lângă că guvernul a înfiinţat birouri arheologice, care au a se ocupa cu strângerea, conservarea şi notarea antichităţilor descoperite, dezvoltă şi particularii o activitate neobosită pentru strângerea antichităţilor aflate, înfiinţând sau muzee particulare sau societăţi arheologice, care extind cercetările lor şi în alte ţări şi state. În Berlin există o direcţie generală arheologică, care are filialele sale în Roma şi în Atena, pentru cercetarea şi studierea antichităţilor romane-grece. Filialele din Roma şi Atena au muzeele lor şi edau o foaie arheologică, în care se publică toate descoperirile arheologice.

Nu mai rău stă chestia arheologică în Francia. Aci găsim o mulțime de muzee particulare şi mai în fiecare oraş mai mare un muzeu. O secţie a Academiei Franceze a Ştiinţelor din Paris se ocupă numai cu chestii arheologice şi cercetările ei se extind până şi peste Asia şi America.

Nici Austria nu stă înapoi. În Viena s-a instituit o comisie c. r. centrală arheologică din partea guvernului, care are de scop de a înscrie toate antichităţile descoperite noi în arhivă şi a le publica în buletinul lor, împreună cu desenul lor, cum şi a înlesni cercetările arheologice, încurajând şi subvenţionând întreprinderile particularilor şi a aduna, conserva monumentele vechi istorice de perzare şi de deteriorare. Ea-i împărţită în 3 secţii, şi adică pentru urice, hrisoave şi manuscripte vechi, pentru monumente vechi istorice, mănăstiri, biserici vechi şi edificii în decomun, cum şi pentru antichităţile aflate în pământ. Toate aceste secţii au prin toată Austria conservatori, care, cu impiegaţii lor, au câte un district, a cărui mărime depinde de la însemnătatea istorică a ţării coronale. Conservatorii au a se îngriji în districtul lor de conservarea monumentelor istorice, a sprijini prin sfat cercetările arheologice ale particularilor, cum şi a se interesa de orice nouă aflare arheologică şi căutând ca ea să nu se piardă pentru ştiinţă, îndrumând conservarea lor. Ei au, deci, a arăta în raportul lor imediat orice nouă descoperire arheologică comisiei centrale, alăturând o descriere amănunţită, adeseori cu o schiţă de desen a obiectului, care o publică apoi în buletinul său [«Mittheilungen» – n. n.] pentru uzul ştiinţei.

Autorităţile civile şi militare sunt după lege instruite de a comunica imediat conservatorului orice nouă ştire despre aflări arheologice, cum şi a-l sprijini în funcţiunile sale ca [şi] conservator al antichităţilor. Acestor conservatori le sunt după lege supuse şi toate societăţile particulare arheologice şi muzee[le] particulare, căror au a-şi adresa raporturile lor. La orice reparare a mănăstirilor şi bisericilor vechi este mai întâi de ascultat conservatorul, care are să îngrijească ca la restaurare ca să fie păzit stilul original şi lucrurile antice să nu fie deteriorate sau nimicite […]. Instituţiei acesteia avem a mulţămi, că în timpurile din urmă s-au

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

scăpat foarte multe antichităţi din Bucovina de pieire şi s-au putut conserva pentru studiu şi că mănăstirile în viitor vor fi reparate după stilul original.

Altfel, însă, stau lucrurile în România. Acolo avem, îi drept, un muzeu naţional, dar de descoperirile arheologice noi de pe la ţară nu se interesează şi nimeni nu le înregistrează. Numai puţine antichităţi încap în posesia muzeului naţional din Bucureşti, pe care le dăruieşte vreun amator şi iubitor de patrie […]. Nu găsim niciun buletin oficial arheologic, în care să fie înregistrate aflările arheologice. Reparaţiile mănăstirilor vechi se fac după stilul modern introdus din Francia sau Belgia şi monumentele vechi se dărâmă fără orice scrupul pentru ştiinţă. Nicio autoritate, afară de directorul Muzeului Naţional, nu se interesează de aflările arheologice de pe la ţară. Toate se duc la pieire şi la uitare în dauna ştiinţei. Nici chiar la Academia Ştiinţelor din Bucureşti nu aflăm o secţie anumită, care, ca aceea a Academiei din Paris, să se intereseze de antichităţi”[23].

Fără îndoială, Dionisie Olinescu a fost un vizionar, el propunând de altfel şi un model practic de organizare instituţională pentru România, cu origine în modelele perfect funcţionale din ţări cu practică în domeniu, precum Germania, Austria sau Franţa. Iată de ce, într-un alt serial, intitulat *Antichităţile din Bucovina*, publicat în ziarul naţional-liberal ,,Voinţa naţională” (Bucureşti), în toamna anului 1886 – un an fructuos, întrucât Olinescu punea bazele Societăţii Arheologice Române din Cernăuţi şi cuprindea în patrimoniul societăţii vechea colecţie a Societăţii Muzeului Siret a lui Josef von Gutter – arheologul bucovinean avea speranţe mari şi credea într-un viitor pozitiv: „Ar fi la loc înfiinţarea unei comisii arheologice române în Bucureşti, care să extindă activitatea sa peste toate ţările locuite de români. Ea ar trebui să constea dintr-un comitet de mai mulţi arheologi domiciliaţi în Bucureşti şi din mai mulţi conservatori şi membri corespondenţi în toate ţările locuite de români. Fiecare conservator să aibă districtul sau cercul său limitat, unde e obligat de a conserva toate monumentele istorice existente cum şi a scăpa de pierzare antichităţile aflate şi a le conserva. Se înţelege, acest institut ar trebui să fie dotat din partea guvernului, căci altminteri reuşita ar fi efemeră. Comisia arheologică română va eda şi un buletin, în care să se publice toate aflările arheologice raportate de către conservatori şi membrii corespondenţi. Institute arheologice le are Germania, atât în Roma cât şi în Atena”[24].

În încheierea acestor rânduri, care încearcă să ofere o privire asupra unor segmente din gândirea teoretică referitoare la arheologie şi patrimoniu a primului arheolog român al Bucovinei, credem că trebuie subliniat faptul, în primul rând, că avem în faţa noastră singurul izvor direct, din păcate, pe această temă, din provincie. Dacă alţi arheologi, mai mult sau mai puţin profesionişti, mai mult sau mai puţin amatori, autohtoni sau alogeni, din Bucovina s-au mulţumit doar cu semnalarea, descrierea şi publicarea descoperirilor, Dionisie Olinescu era, la acea

[23] *Ibidem*, p. 292, 294.

[24] D. Olinescu, *Antichităţile din Bucovina*, în „Voinţa naţională”, Bucureşti, anul III, nr. 634, 18/30 septembrie 1886, p. 2–3.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

vreme, singurul teoretician al arheologiei. Chiar dacă aflat într-o „ţară străină", aparent diferită de România, acesta a fost, aşa cum reiese din rândurile de mai sus, perfect conectat la cele două realităţi: cea a Europei înaintate, dezvoltate, cu practici legislative curente şi cea a României, cu tarele şi posibilităţile ei.

Dionisie Olinescu a înţeles, ca nimeni altul, că nu doar prin studii ştiinţifice, publicate în reviste prestigioase din Austria, Europa sau din Regat se poate face un bine arheologiei. De aceea, activitatea sa, pe care cel puţin din punctul nostru de vedere o vedem de prim rang, a fost aceea de a se adresa publicului român, deopotrivă din Imperiu şi din Regat, în diverse publicaţii de impact, cu număr mare de cititori, în care a iniţiat foiletoane, intitulate sugestiv: *Antichităţile din Bucovina* („Voinţa naţională" – Bucureşti, ziar naţional-liberal); *Convorbiri archeologice* şi *Necesitatea unei societăţi archeologice* („Familia" – Oradea, patronată de Iosif Vulcan, membru al Academiei Române); *Starea archeologică în Bucovina* şi *Anticităţi din Bucovina* („Tribuna" – Sibiu, înfiinţată de Ioan Slavici, devenit, din anul 1890, organ al Partidului Naţional Român). Rândurile de faţă au menirea de a deschide discuţii mult mai detaliate pe acest subiect, întrucât opera lui Dionisie Olinescu este mult mai amplă şi complexă decât rezultă din expunerea noastră de mai sus.

Manifestând o deschidere largă, viziuni moderne, împărtășind tehnici de săpătură stratigrafice, apreciind modelul instituţional din lumea germană, franceză şi austriacă, visând la un muzeu naţional şi la un institut de anvergură, dorind ca fiecare antichitate să fie descrisă, desenată, fotografiată şi publicată, dar, mai ales, să fie păstrată şi expusă în folosul generaţiilor viitoare, generând energii pozitive prin succesul avut cu Societatea Arheologică Română din Cernăuţi, Dionisie Olinescu poate fi apreciat, credem noi, ca un vizionar şi un precursor al arheologiei şi muzeografiei moderne. Este cu atât mai meritoriu, cu cât Olinescu a trăit şi s-a manifestat (până în anul 1893) într-o provincie austriacă mică, îndepărtată de capitală, dar îndepărtată şi de Bucureşti, nefiind un arheolog specializat, ci un „concipist de finanţe", însă un bun autodidact. Raportându-ne la istoriografia arheologiei româneşti, locul lui Dionisie Olinescu se află alături de marile personalităţi ale veacului său: Mihalache Ghica, Vladimir de Blaremberg, Alexandru Odobescu, Gheorghe Asachi, Gheorghe Săulescu, Cezar Bolliac, Grigore C. Buţureanu[25], dar nu îi putem uita nici pe Johann Michael Ackner, Zsófia Torma, Gábor Téglás, Carl Goss, Orbán Balász, Fr. Müller sau Ștefan Moldoveanu, de peste munţi[26]. Pentru Bucovina, apreciem că Olinescu încheie, prin scrierile sale, un lung şir de intelectuali şi patrioţi bucovineni care au sprijinit arheologia: Aron Pumnul, George cavaler de Costin, Eudoxiu Hurmuzachi, I. G. Sbiera, Constantin Morariu şi mulţi alţii[27].

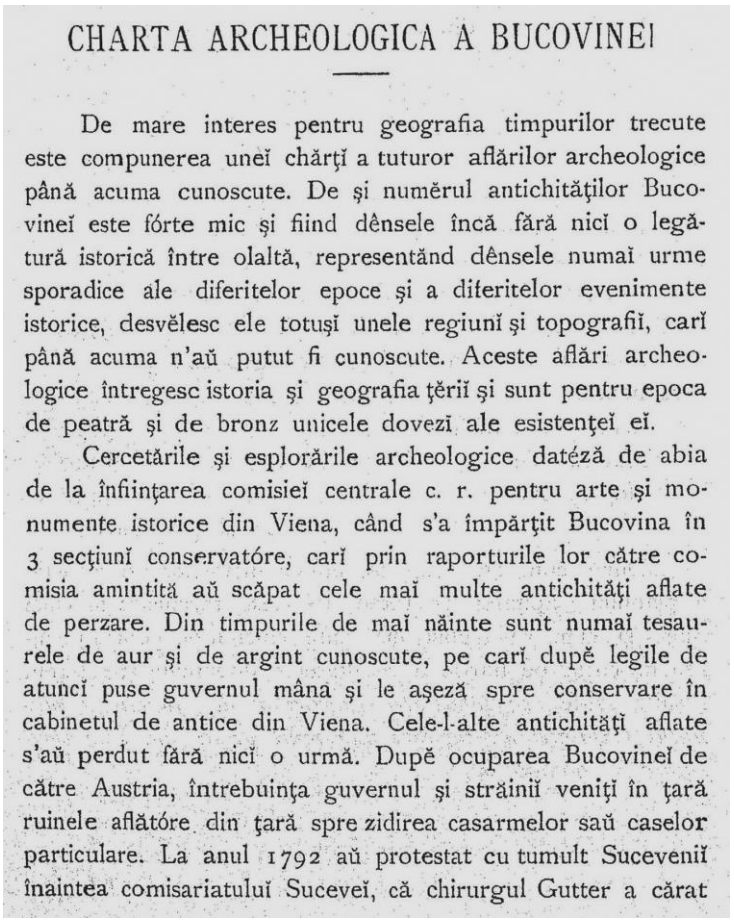
[25] B. P. Niculică, *Din istoricul preocupărilor*…, p. 19–24.
[26] *Ibidem*, p. 22.
[27] *Ibidem*, p. 14.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

Fig. I. Dionisie Olinescu
(fotografie din arhiva personală a conf. univ. dr. Mircea Ignat).

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

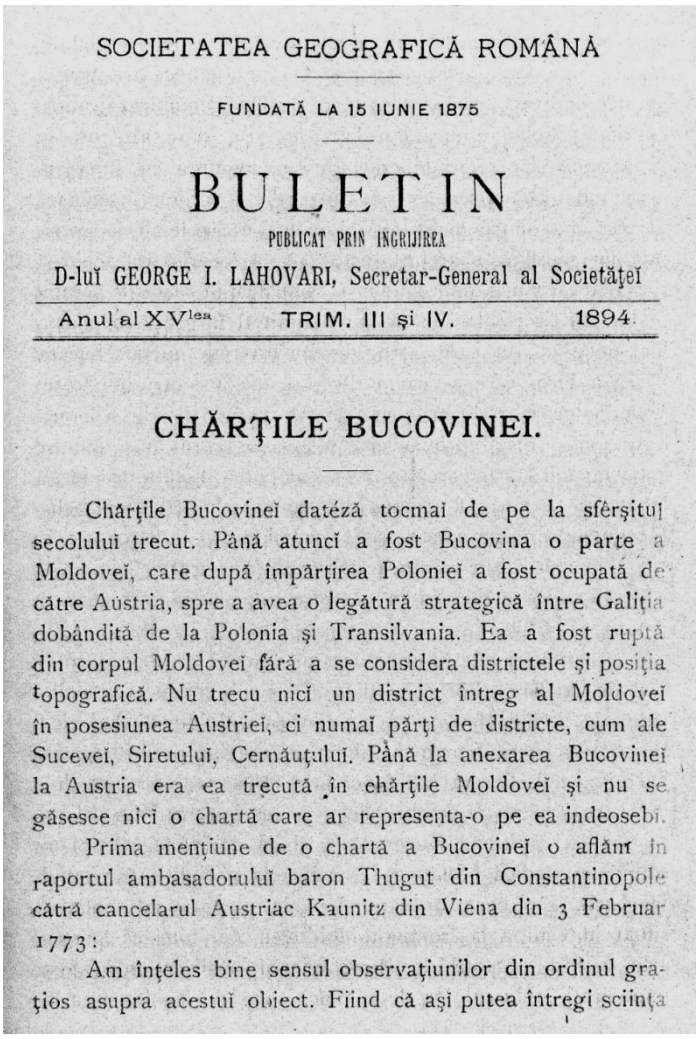
CHARTA ARCHEOLOGICA A BUCOVINEI

De mare interes pentru geografia timpurilor trecute este compunerea unei chărţi a tuturor aflărilor archeologice până acuma cunoscute. De şi numĕrul antichităţilor Bucovinei este fórte mic şi fiind dênsele încă fără nici o legătură istorică între olaltă, representând dênsele numai urme sporadice ale diferitelor epoce şi a diferitelor evenimente istorice, desvĕlesc ele totuşi unele regiuni şi topografii, cari până acuma n'aŭ putut fi cunoscute. Aceste aflări archeologice întregesc istoria şi geografia ţĕrii şi sunt pentru epoca de peatră şi de bronz unicele dovezi ale esistenţei ei.

Cercetările şi esplorările archeologice datéză de abia de la înfiinţarea comisiei centrale c. r. pentru arte şi monumente istorice din Viena, când s'a împărţit Bucovina în 3 secţiuni conservatóre, cari prin raporturile lor către comisia amintită aŭ scăpat cele mai multe antichităţi aflate de perzare. Din timpurile de mai năinte sunt numai tesaurele de aur şi de argint cunoscute, pe cari după legile de atunci puse guvernul mâna şi le aşeză spre conservare în cabinetul de antice din Viena. Cele-l-alte antichităţi aflate s'aŭ perdut fără nici o urmă. După ocuparea Bucovinei de către Austria, întrebuinţa guvernul şi străinii veniţi în ţară ruinele aflătóre din ţară spre zidirea casarmelor saŭ caselor particulare. La anul 1792 aŭ protestat cu tumult Sucevenii înaintea comisariatului Sucevei, că chirurgul Gutter a cărat

Fig. II. Prima pagină a studiului *Charta archeologica a Bucovinei*, publicat de Dionisie Olinescu în „Buletinul Societăţii Geografice Române", anul XV, nr. 1–2, 1894. Se accentuează importanţa Comisiei Centrale pentru Cercetarea şi Conservarea Monumentelor Istorice şi de Artă din Viena în organizarea cercetărilor arheologice din provincia Bucovina.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

SOCIETATEA GEOGRAFICĂ ROMÂNĂ

FUNDATĂ LA 15 IUNIE 1875

BULETIN

PUBLICAT PRIN INGRIJIREA

D-luĭ GEORGE I. LAHOVARI, Secretar-General al Societăţeĭ

Anul al XV^lea TRIM. III şi IV. 1894.

CHĂRŢILE BUCOVINEI.

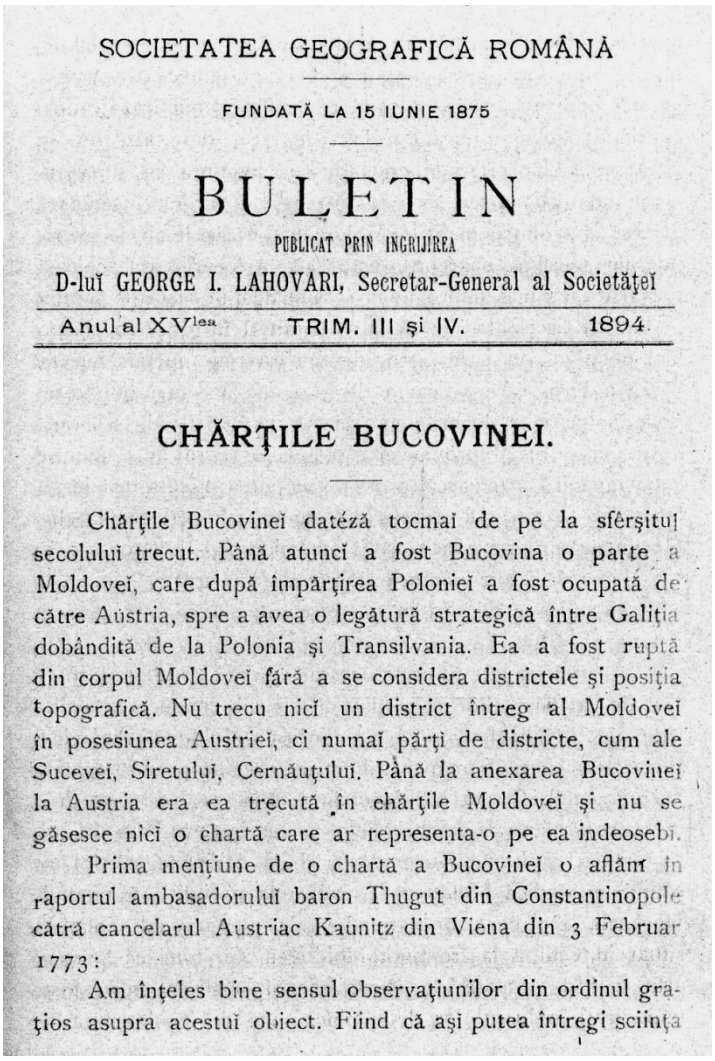
Chărţile Bucovineĭ datéză tocmaĭ de pe la sfêrşituĭ secolului trecut. Până atunci a fost Bucovina o parte a Moldoveĭ, care după împărţirea Polonieĭ a fost ocupată de către Austria, spre a avea o legătură strategică între Galiţia dobândită de la Polonia şi Transilvania. Ea a fost ruptă din corpul Moldoveĭ fără a se considera districtele şi posiţia topografică. Nu trecu nici un district întreg al Moldoveĭ în posesiunea Austrieĭ, ci numaĭ părţi de districte, cum ale Sucevei, Siretului, Cernăuţului. Până la anexarea Bucovineĭ la Austria era ea trecută în chărţile Moldoveĭ şi nu se găsesce nici o chartă care ar representa-o pe ea indeosebi.

Prima menţiune de o chartă a Bucovineĭ o aflăm în raportul ambasadoruluĭ baron Thugut din Constantinopole către cancelarul Austriac Kaunitz din Viena din 3 Februar 1773:

Am înţeles bine sensul observaţiunilor din ordinul graţios asupra acestuĭ obiect. Fiind că aşĭ putea întregi sciinţa

Fig. III. Prima pagină a studiului *Chărţile Bucovinei*, publicat de Dionisie Olinescu în „Buletinul Societăţii Geografice Române”, anul XV, nr. III–IV, 1894. În cadrul acestui studiu a fost publicată şi harta descoperirilor arheologice din provincia Bucovina.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

SOCIETATEA GEOGRAFICĂ ROMÂNĂ

FUNDATĂ LA 15 IUNIE 1875

BULETIN

PUBLICAT PRIN INGRIJIREA

D-luĭ GEORGE I. LAHOVARI, Secretar-General al Societăţeĭ

Anul al XV^lea TRIM. III şi IV. 1894

CHĂRŢILE BUCOVINEI.

Chărţile Bucovineĭ datéză tocmaĭ de pe la sfêrşitul secolului trecut. Până atunci a fost Bucovina o parte a Moldoveĭ, care după împărţirea Polonieĭ a fost ocupată de către Austria, spre a avea o legătură strategică între Galiţia dobândită de la Polonia şi Transilvania. Ea a fost ruptă din corpul Moldoveĭ fără a se considera districtele şi posiţia topografică. Nu trecu nicĭ un district întreg al Moldoveĭ în posesiunea Austrieĭ, ci numaĭ părţi de districte, cum ale Sucevei, Siretuluĭ, Cernăuţuluĭ. Până la anexarea Bucovineĭ la Austria era ea trecută în chărţile Moldoveĭ şi nu se găsesce nicĭ o chartă care ar representa-o pe ea indeosebĭ.

Prima menţiune de o chartă a Bucovineĭ o aflăm în raportul ambasadoruluĭ baron Thugut din Constantinopole către cancelarul Austriac Kaunitz din Viena din 3 Februar 1773:

Am înţeles bine sensul observaţiunilor din ordinul graţios asupra acestuĭ obiect. Fiind că aşĭ putea întregi sciinţa

Fig. IV. Prima pagină a studiului *Chărţile Bucovinei*, publicat de Dionisie Olinescu în „Buletinul Societăţii Geografice Române”, anul XV, 1894.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

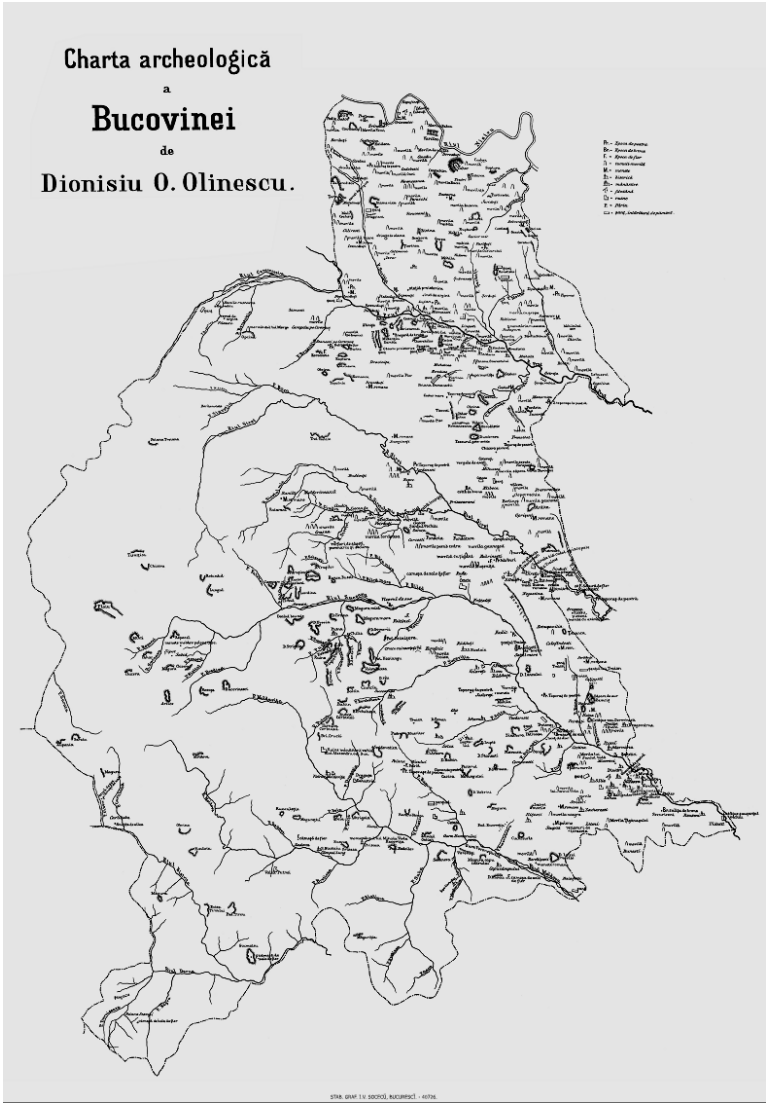
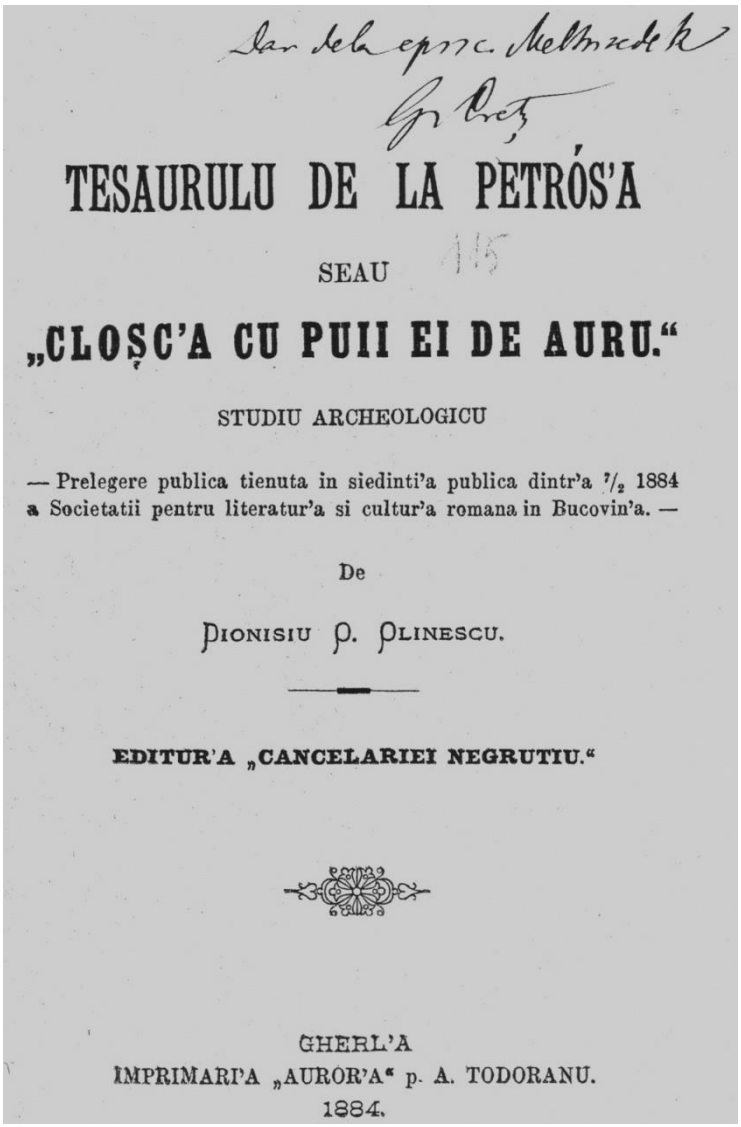

Fig. V. *Charta archeologica a Bucovinei*, publicată de Dionisie Olinescu în „Buletinul Societăţii Geografice Române”, anul XV, nr. III–IV, 1894.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

Dar dela epsc. Melhizedek
Gr. Creţ

TESAURULU DE LA PETRÓS'A

SEAU

„CLOŞC'A CU PUII EI DE AURU."

STUDIU ARCHEOLOGICU

— Prelegere publica tienuta in siedinti'a publica dintr'a 7/2 1884 a Societatii pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a. —

De

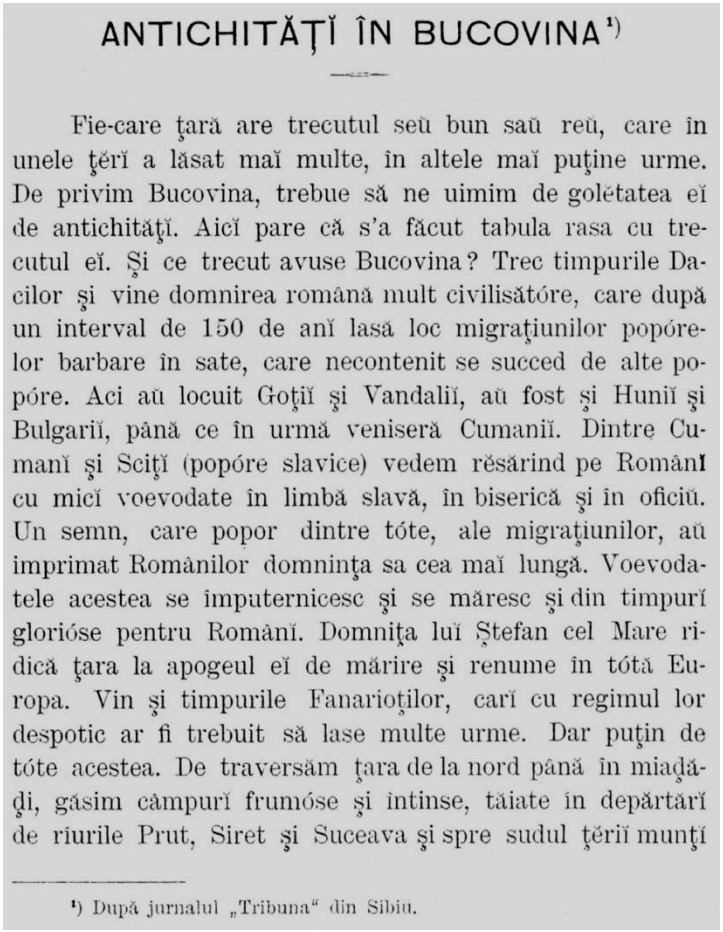
Dionisiu P. Olinescu.

EDITUR'A „CANCELARIEI NEGRUTIU."

GHERL'A
IMPRIMARI'A „AURÓR'A" p. A. TODORANU.
1884.

Fig. VI. Dionisie Olinescu, *Tezaurul de la Pietroasa sau* „*Cloşca cu puii ei de aur*", Gherla, 1884.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

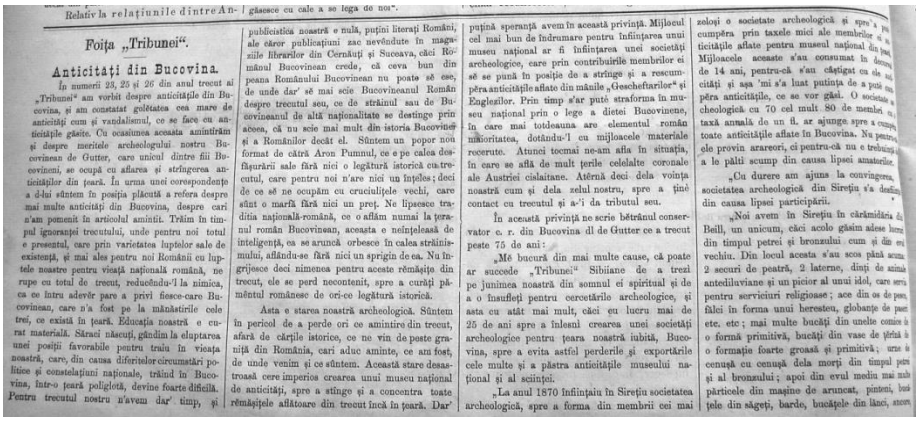
ANTICHITĂŢĬ ÎN BUCOVINA[1)]

Fie-care ţară are trecutul seŭ bun saŭ reŭ, care în unele ţĕrĭ a lăsat maĭ multe, în altele maĭ puţine urme. De privim Bucovina, trebue să ne uimim de golĕtatea eĭ de antichităţĭ. Aicĭ pare că s'a făcut tabula rasa cu trecutul eĭ. Şi ce trecut avuse Bucovina? Trec timpurile Dacilor şi vine domnirea română mult civilisătóre, care după un interval de 150 de anĭ lasă loc migraţiunilor popórelor barbare în sate, care necontenit se succed de alte popóre. Aci aŭ locuit Goţiĭ şi Vandaliĭ, aŭ fost şi Huniĭ şi Bulgariĭ, până ce în urmă veniseră Cumaniĭ. Dintre Cumanĭ şi Sciţĭ (popóre slavice) vedem rĕsărind pe Românĭ cu micĭ voevodate în limbă slavă, în biserică şi în oficiŭ. Un semn, care popor dintre tóte, ale migraţiunilor, aŭ imprimat Românilor domninţa sa cea maĭ lungă. Voevodatele acestea se imputernicesc şi se măresc şi din timpurĭ glorióse pentru Românĭ. Domniţa luĭ Ştefan cel Mare ridică ţara la apogeul eĭ de mărire şi renume în tótă Europa. Vin şi timpurile Fanarioţilor, carĭ cu regimul lor despotic ar fi trebuit să lase multe urme. Dar puţin de tóte acestea. De traversăm ţara de la nord până în miadă-ḑi, găsim câmpurĭ frumóse şi întinse, tăiate în depărtărĭ de rîurile Prut, Siret şi Suceava şi spre sudul ţĕrĭĭ munţĭ

[1)] După jurnalul „Tribuna“ din Sibiiu.

Fig. VII. Prima pagină a studiului intitulat *Antichităţi în Bucovina*, publicat de Dionisie Olinescu în „Buletinul Societăţii Geografice Române”, anul VI, 1885.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

Relativ la relațiunile dintre An- / găsesce cu cale a se lega de noi".

Foița „Tribunei".

Anticitați din Bucovina.

În numerii 23, 25 și 26 din anul trecut ai „Tribunei" am vorbit despre anticitățile din Bucovina, și am constatat goliciunea cea mare de anticități cum și vandalismul, ce se face cu anticitățile găsite. Cu ocasiunea acesta amintirăm și despre meritele archeologului nostru Bucovinean de Gutter, care unicul dintre fii Bucovinei, se ocupă cu aflarea și strîngerea anticităților din țeară. În urma unei corespondențe a d-lui sîntem în posiția plăcută a refera despre mai multe anticități din Bucovina, despre cari n'am pomenit în articolul amintit. Trăim în timpul ignoranței trecutului, unde pentru noi totul e presentul, care prin varietatea luptelor sale de existență, și mai ales pentru noi Românii cu lupte nesatre pentru viața națională română, ne rupe cu totul de trecut, reducîndu-l la nimica, ca ce întru adevăr pare a privi fiesce-care Bucovinean, care n'a fost pe la mănăstirile cele trei, ce există în țeară. Educația noastră e curat materială. Săraci născuți, gîndim la eluptarea unei posiții favorabile pentru traiu în viața noastră, care, din causa diferitelor circumstări politice și constelațiuni naționale, trăind în Bucovina, într-o țeară poliglotă, devine foarte dificilă. Pentru trecutul nostru n'avem dar timp, și publicistica noastră e mulă, puțini literați Români, ale căror publicațiuni zac nevîndute în magazille librarilor din Cernăuți și Suceava, căci Românul Bucovinean crede, că ceva bun din peana Românului Bucovinean nu poate să ese, de unde dar' să mai scie Bucovineanul Român despre trecutul seu, ce de strămuș sau de Bucovineanul de altă naționalitate se destinge prin aceea, că nu scie mai mult din istoria Bucovinei și a Românilor decît el. Sîntem un popor nou format de către Aron Pumnul, ce e pe calea desfășurării sale fără nici o legătură istorică cu trecutul, care pentru noi n'are nici un înțeles; deci de ce să ne ocupăm cu cruciuliele vechi, care sînt o marfă fără nici un preț. Ne lipsesce tradiția națională-română, ce o aflăm numai la țeranul român Bucovinean, aceasta e neînțeleasă de inteligență, ea se aruncă orbesce în calea străinismului, aflîndu-se fără nici un sprigin de ea. Nu îngrijesce deci nimenea pentru aceste rămășițe din trecut, ele se perd necontenit, spre a curăți pămîntul românesc de ori-ce legătură istorică.

Asta e starea noastră archeologică. Sîntem în pericol de a perde ori ce amintire din trecut, afară de cărțile istorice, ce ne vin de peste granițâ din România, cari aduc aminte, ce au fost, de unde venim și ce sîntem. Această stare desastroasă cere imperios crearea unui museu național de anticități, spre a strînge și a concentra toate rămășițele aflătoare din trecut încă în țeară. Dar' puțină speranță avem în această privință. Mijlocul cel mai bun de îndrumare pentru înființarea unui museu național ar fi înființarea unei societăți archeologice, care prin contribuirile membrilor ei să se pună în posiție de a strînge și a rescumpăra anticitățile aflate din mînile „Geschefțarilor" și Englezilor. Prin timp s'ar putè straforma în museu național prin o lege a dietei Bucovinene, în care mai totdeauna are elementul român mărioritatea, dotîndu-l cu mijloacele materiale necesare. Atunci tocmai ne-am afla în situația, în care se află de mult țerile celelalte coronale ale Austriei cisleitane. Atîrnă deci dela voința noastră cum și dela zelul nostru, spre a ținè contact cu trecutul și a-'i da tributul seu.

În această privință ne scrie bătrînul conservator c. r. din Bucovina dl de Gutter ce a trecut peste 75 de ani:

„Mè bucură din mai multe cause, că poate ar succede „Tribunei" Sibiiane de a trezi pe junimea noastră din somnul ei spiritual și de a o înșuflețì pentru cercetările archeologice, și aseta cu atît mai mult, căci cu lucru mai de 25 de ani spre a înlesni crearea unei societăți archeologice pentru țeara noastră iubită, Bucovina, spre a evita astfel perderile și exportările cele multe și a păstra anticitățile museului național și al sciinței.

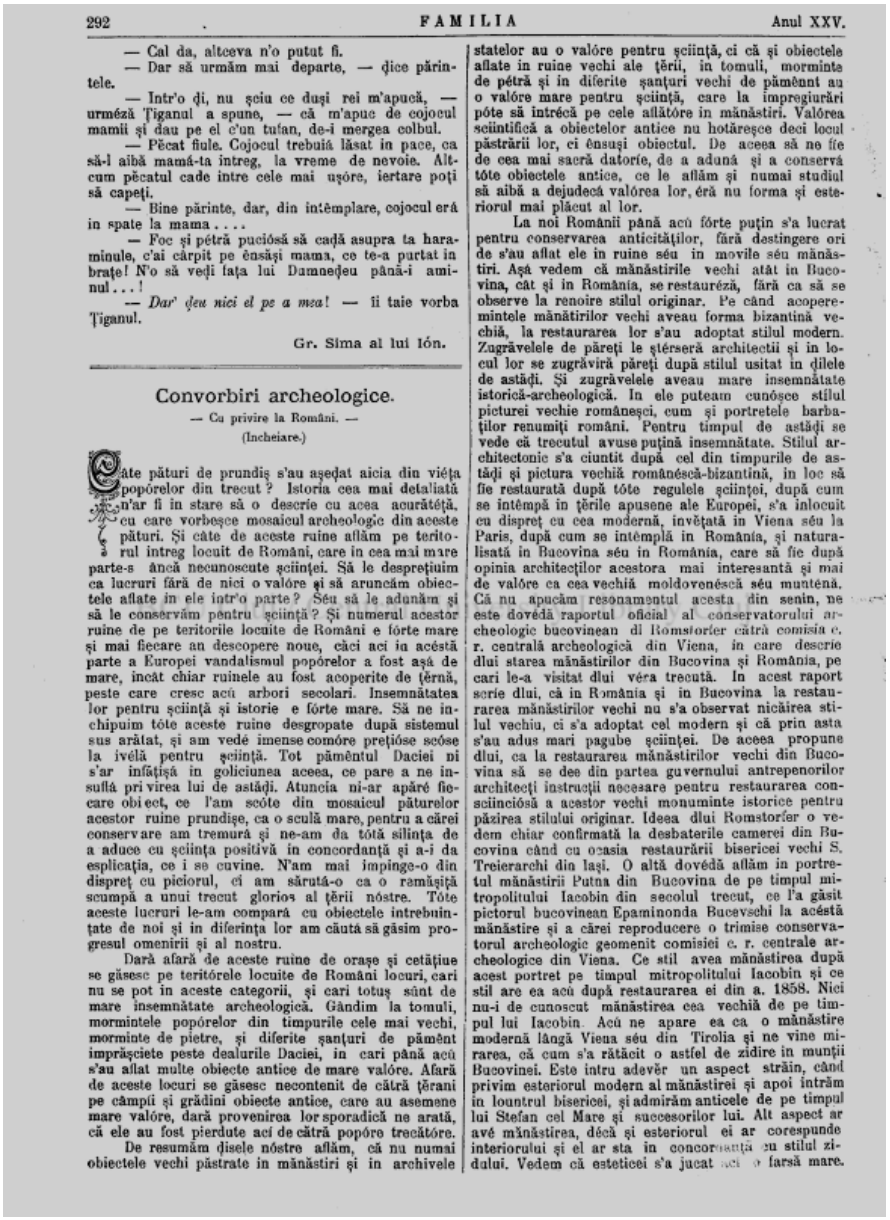
„La anul 1870 înființaiu în Sirețiu societatea archeologică, spre a forma din membrii cei mai zeloși o societate archeologică și spre a pu cumpăra prin taxele mici ale membrilor și a ticitățile aflate pentru museul național din Mijloacele aceaste s'au consumat în decurs de 14 ani, pentru-că s'au cîștigat cu ele noi citățì și așa 'mi s'a luat putința de a pute păra anticitățile, ce se vor găsì. O societate a cheologică cu 70 cel mult 80 de membri taxă anuală de un fl. ar ajunge spre a cumpă toate anticitățile aflate în Bucovina. Nu pentru ele provin arareori, ci pentru-că nu e trebuință a le plăti scump din causa lipsei amatorilor.

„Cu durere am ajuns la convingerea, societatea archeologică din Sirețiu s'a desfi din causa lipsei participării.

„Noi avem în Sirețiu în cărămidăria d Beill, un unicum, căci acolo găsim adese lucr din timpul petrei și bronzului cum și din ev vechiu. Din locul acesta s'au scos pînă acum 2 securi de peatră, 2 laterne, dinți de animale antediluviane și un picior al unui idol, care servia pentru servicîuri religioase; ace din os de pes fălci în forma unui berestеu, globanțe de pes etc. etc; mai multe bucăți din unelte comice o formă primitivă, bucăți din vase de țîrînă o formație foarte groasă și primitivă; urne cenușă cu cenușă dela morți din timpul petr și al bronzului; apoi din evul mediu mai multe particele din mașine de aruncat, pinteni, bos țele din săgeți, barde, bucățele din lănci, ancore

Fig. VIII. Dionisie Olinescu, *Anticități din Bucovina*; publicat la Sibiu, în „Tribuna", nr. 47, 28 februarie/12 martie 1885, p. 186–187.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

292 FAMILIA Anul XXV.

— Cal da, alteeva n'o putut fi.

— Dar să urmăm mai departe, — dice părintele.

— Intr'o di, nu sciu ce duşi rei m'apucă, — urmézá Ţiganul a spune, — că m'apuc de cojocul mamii şi dau pe el c'un tufan, de-i mergea colbul.

— Pĕcat fiule. Cojocul trebuiá lăsat in pace, ca să-l aibă mamá-ta intreg, la vreme de nevoie. Altcum pĕcatul cade intre cele mai uşóre, iertare poţi să capeţi.

— Bine părinte, dar, din intêmplare, cojocul erá in spate la mama....

— Foc şi pétră puciósă să cadă asupra ta haraminule, c'ai cărpit pe ênsăşi mama, ce te-a purtat in braţe! N'o să veţi faţa lui Dumneḑeu până-i aminul...!

— *Dar' ḑeu nici el pe a mea!* — îi taie vorba Ţiganul.

Gr. Sima al lui Ión.

Convorbiri archeologice.

— Cu privire la Români. —

(Incheiare.)

Câte pături de prundiş s'au aşeḑat aicia din viéţa popórelor din trecut? Istoria cea mai detaliată n'ar fi in stare să o descrie cu acea acurătéţă, cu care vorbesce mosaicul archeologic din aceste pături. Şi câte de aceste ruine aflăm pe teritorul intreg locuit de Români, care in cea mai mare parte-s âncă necunoscute şciinţei. Să le despreţuim ca lucruri fără de nici o valóre şi să aruncăm obiectele aflate in ele intr'o parte? Séu să le adunăm şi să le conservăm pentru şciinţă? Şi numerul acestor ruine de pe teritorile locuite de Români e fórte mare şi mai fiecare an descopere nóue, căci aci in acéstă parte a Europei vandalismul popórelor a fost aşá de mare, incât chiar ruinele au fost acoperite de ţĕrnă, peste care cresc acú arbori secolari. Insemnătatea lor pentru şciinţă şi istorie e fórte mare. Să ne închipuim tóte aceste ruine desgropate după sistemul sus arătat, şi am vedé imense comóre preţióse scóse la ivélă pentru şciinţă. Tot pământul Daciei ni s'ar infăţişá in goliciunea aceea, ce pare a ne insuflá privirea lui de astăḑi. Atunciia ni-ar apăré fiecare obiect, ce l'am scóte din mosaicul păturelor acestor ruine prundişe, ca o sculă mare, pentru a cărei conservare am tremurá şi ne-am da tótă silinţa de a aduce cu şciinţa positivă in concordanţă şi a-i da esplicaţia, ce i se cuvine. N'am mai impinge-o din dispreţ cu piciorul, ci am sărutá-o ca o remăşiţă scumpă a unui trecut glorios al ţĕrii nóstre. Tóte aceste lucruri le-am compará cu obiectele intrebuinţate de noi şi in diferinţa lor am căutá să găsim progresul omenirii şi al nostru.

Dară afară de aceste ruine de orase şi cetăţiue se găsesc pe teritórele locuite de Români locuri, cari nu se pot in aceste categorii, şi cari totuş sânt de mare insemnătate archeologică. Gândim la tomuli, mormintele popórelor din timpurile cele mai vechi, morminte de pietre, şi diferite şanţuri de pământ impräşciete peste dealurile Daciei, in cari până acú s'au aflat multe obiecte antice de mare valóre. Afară de aceste locuri se găsesc necontenit de cătră ţĕrani pe câmpii şi grădini obiecte antice, care au asemene mare valóre, dară provenirea lor sporadică ne arată, că ele au fost pierdute ací de cătră popóre trecătóre.

De resumăm disele nóstre aflăm, că nu numai obiectele vechi păstrate in mănăstiri şi in archivele statelor au o valóre pentru şciinţă, ci că şi obiectele aflate in ruine vechi ale ţĕrii, in tomuli, morminte de pétră şi in diferite şanţuri vechi de pământ au o valóre mare pentru şciinţă, care la impregiurări póte să intrécă pe cele aflătóre in mănăstiri. Valórea sciintifică a obiectelor antice nu hotăresce deci locul păstrării lor, ci ênsuşi obiectul. De aceea să ne fie de cea mai sacră datorie, de a aduná şi a conservá tóte obiectele antice, ce le aflăm şi numai studiul să aibă a dejudecá valórea lor, érá nu forma şi esteriorul mai plăcut al lor.

La noi Românii până acú fórte puţin s'a lucrat pentru conservarea anticităţilor, fără destingere ori de s'au aflat ele in ruine séu in movile séu mănăstiri. Aşá vedem că mănăstirile vechi atât in Bucovina, cât şi in Romănia, se restaurézá, fără ca să se observe la renoire stilul originar. Pe când acoperemintele mănătirilor vechi aveau forma bizantină vechiă, la restaurarea lor s'au adoptat stilul modern. Zugrăvelele de păreţi le ştérseră architectii şi in locul lor se zugrăvirá păreţi după stilul usitat in ḑilele de astăḑi. Şi zugrăvelele aveau mare insemnătate istorică-archeologică. In ele puteam cunósce stilul picturei vechie românesci, cum şi portretele barbaţilor renumiţi români. Pentru timpul de astăḑi se vede că trecutul avuse puţină insemnătate. Stilul architectonic s'a ciuntit după cel din timpurile de astăḑi şi pictura vechiă românéscă-bizantină, in loc să fie restaurată după tóte regulele şciinţei, după cum se intêmpă in ţĕrile apusene ale Europei, s'a inlocuit cu dispreţ cu cea modernă, invĕţată in Viena séu la Paris, după cum se intêmplă in Romănia, şi naturalisată in Bucovina séu in Romănia, care să fie după opinia architecţilor acestora mai interesantă şi mai de valóre ca cea vechiă moldovenéscă séu muntenă. Că nu apucăm resonamentul acesta din senin, ne este dovédă raportul oficial al conservatorului archeologic bucovinean di Romstorfer cătră comisia c. r. centrală archeologică din Viena, in care descrie dlui starea mănăstirilor din Bucovina şi Romănia, pe cari le-a visitat dlui véra trecută. In acest raport scrie dlui, că in Romănia şi in Bucovina la restaurarea mănăstirilor vechi nu s'a observat nicăirea stilul vechiu, ci s'a adoptat cel modern şi că prin asta s'au adus mari pagube şciinţei. De aceea propune dlui, ca la restaurarea mănăstirilor vechi din Bucovina să se dee din partea guvernului antrepenorilor architecţi instrucţii necesare pentru restaurarea consciincióşă a acestor vechi monuminte istorice pentru păzirea stilului originar. Ideea dlui Romstorfer o vedem chiar confirmată la desbaterile camerei din Bucovina când cu ocasia restaurării bisericei vechi S. Treierarchi din Iaşi. O altă dovédă aflăm in portretul mănăstirii Putna din Bucovina de pe timpul mitropolitului Iacobin din secolul trecut, ce l'a găsit pictorul bucovinean Epaminonda Bucevschi la acéstă mănăstire şi a cărei reproducere o trimise conservatorul archeologic geomenit comisiei c. r. centrale archeologice din Viena. Ce stil avea mănăstirea după acest portret pe timpul mitropolitului Iacobin şi ce stil are ea acú după restaurarea ei din a. 1858. Nici nu-i de cunoscut mănăstirea cea vechiă de pe timpul lui Iacobin. Acú ne apare ea ca o mănăstire modernă lângă Viena séu din Tirolia şi ne vine mirarea, că cum s'a rătăcit o astfel de zidire in munţii Bucovinei. Este intru adevĕr un aspect străin, când privim esteriorul modern al mănăstirei şi apoi intrăm in lountrul bisericei, şi admirăm anticele de pe timpul lui Stefan cel Mare şi succesorilor lui. Alt aspect ar avé mănăstirea, déca şi esteriorul ei ar corespunde interiorului şi el ar sta in concordanţă cu stilul zidului. Vedem că esteticei s'a jucat aci o farsă mare.

Fig. IX. Dionisie Olinescu, *Convorbiri arheologice. Cu privire la români (Încheiere)*, publicat în ,,Familia", Oradea, nr. XXV, 18/30 iunie 2889, p. 292, 294.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

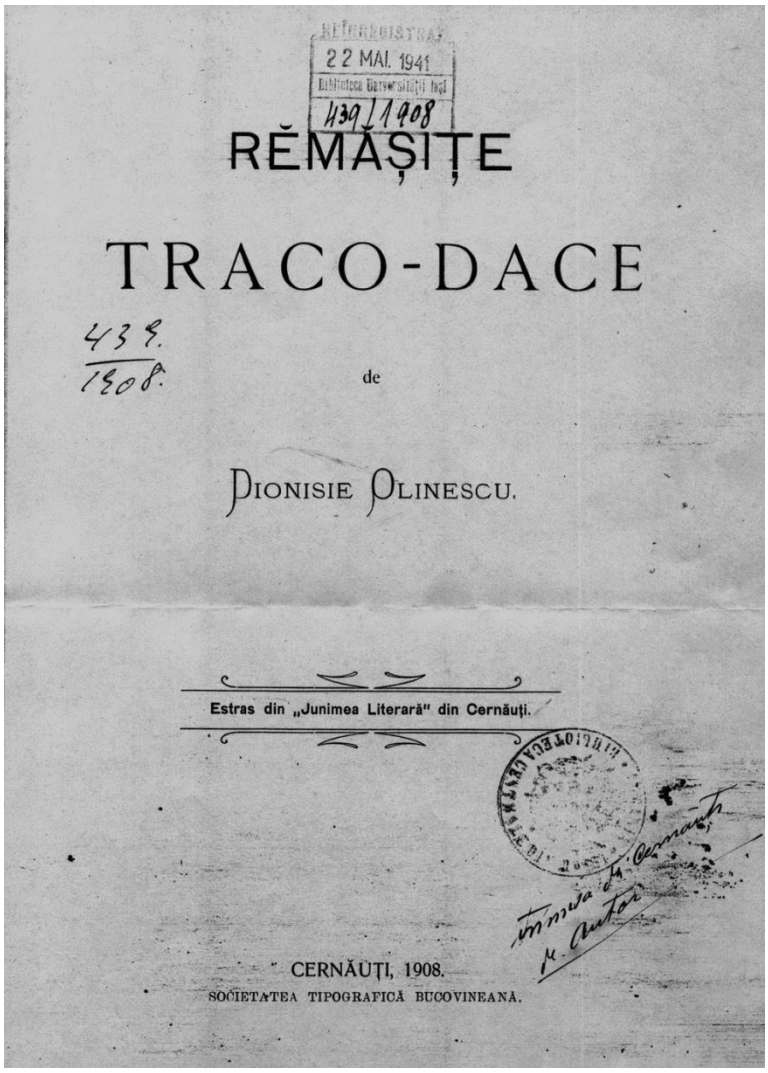

Mai ales pentru Românî are mare însemnătate desvoltarea interesuluî public pentru antichităţî. Istoria noastră are foarte multe lacune, istoria Românilor în evul mediŭ nu ’ï de loc cunoscută şi documentele istorice până acum cunoscute nu desluşescteoriele istorice. In pămêntul Dacieî însă se află păstrate multe documente istorice de cea maî mare valoare şi trecutul românesc puţin ce s’a scos din mormintele sale. Ar fi la loc înfiinţarea uneî comisiî arheologice române în Bucurescî, care să estindă activitatea sa peste toate ţĕrile locuite de Românî. Ea ar trebui să constea dintr’un comitet de maî mulţî arheologî domiciliaţî în Bucurescí şi din maî mulţî conservatorî şi membri corespondenţî în toate ţĕrile locuite de Românî. Fie-care conservator să aibă districtul saŭ cercul sĕŭ limitat, unde e obligat de a conserva toate monumentele istorice esistânde cum şi a scăpa de perdare antichităţile aflate şi a le conserva. Se înţelege acest institut ar trebui să fie dotat din partea guvernuluî, căcî altmintrelea reuşita ar fi efemeră. Comisia arheologică română va eda şi un buletin, în care să se publice toate aflările arheologice raportate de către conservatorî şi membriî corespondenţî. Institute arheologice le are Germania atât în Roma cât şi în Atena.

Dionisie O. Olinescu.

Fig. X. Extras din „Voinţa naţională”, septembrie 1886. Dionisie Olinescu accentuează necesitatea dezvoltării la români a interesului public pentru antichităţi şi propune înfiinţarea la Bucureşti a unei comisii arheologice, numirea unor conservatori şi corespondenţi, după modelul austriac.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

ÎNREGISTRAT
22 MAI. 1941
Biblioteca Universității Iași
439/1908

REMĂȘIȚE

TRACO-DACE

439.
1908.

de

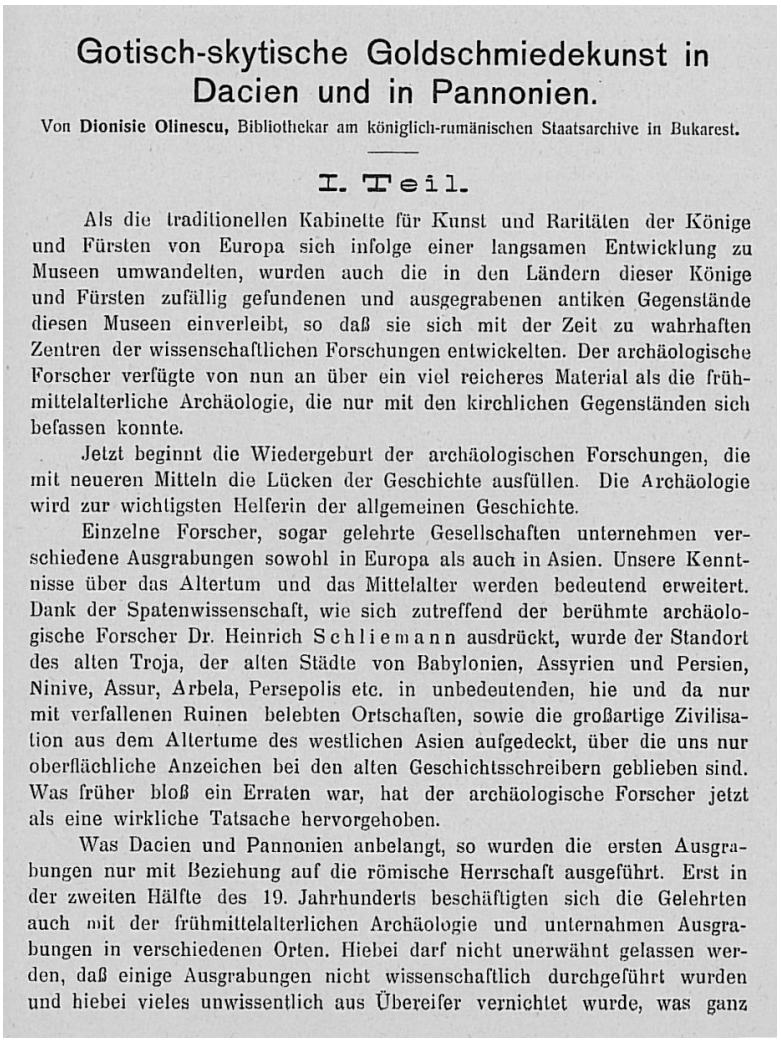
DIONISIE OLINESCU.

Estras din „Junimea Literară" din Cernăuți.

CERNĂUȚI, 1908.
SOCIETATEA TIPOGRAFICĂ BUCOVINEANĂ.

Fig. XI. Extrasul studiului *Rămăşiţe traco-dace*, publicat de Dionisie Olinescu în „Junimea literară", Cernăuţi, 1908.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

Gotisch-skytische Goldschmiedekunst in Dacien und in Pannonien.

Von **Dionisie Olinescu,** Bibliothekar am königlich-rumänischen Staatsarchive in Bukarest.

I. Teil.

Als die traditionellen Kabinette für Kunst und Raritäten der Könige und Fürsten von Europa sich infolge einer langsamen Entwicklung zu Museen umwandelten, wurden auch die in den Ländern dieser Könige und Fürsten zufällig gefundenen und ausgegrabenen antiken Gegenstände diesen Museen einverleibt, so daß sie sich mit der Zeit zu wahrhaften Zentren der wissenschaftlichen Forschungen entwickelten. Der archäologische Forscher verfügte von nun an über ein viel reicheres Material als die frühmittelalterliche Archäologie, die nur mit den kirchlichen Gegenständen sich befassen konnte.

Jetzt beginnt die Wiedergeburt der archäologischen Forschungen, die mit neueren Mitteln die Lücken der Geschichte ausfüllen. Die Archäologie wird zur wichtigsten Helferin der allgemeinen Geschichte.

Einzelne Forscher, sogar gelehrte Gesellschaften unternehmen verschiedene Ausgrabungen sowohl in Europa als auch in Asien. Unsere Kenntnisse über das Altertum und das Mittelalter werden bedeutend erweitert. Dank der Spatenwissenschaft, wie sich zutreffend der berühmte archäologische Forscher Dr. Heinrich Schliemann ausdrückt, wurde der Standort des alten Troja, der alten Städte von Babylonien, Assyrien und Persien, Ninive, Assur, Arbela, Persepolis etc. in unbedeutenden, hie und da nur mit verfallenen Ruinen belebten Ortschaften, sowie die großartige Zivilisation aus dem Altertume des westlichen Asien aufgedeckt, über die uns nur oberflächliche Anzeichen bei den alten Geschichtsschreibern geblieben sind. Was früher bloß ein Erraten war, hat der archäologische Forscher jetzt als eine wirkliche Tatsache hervorgehoben.

Was Dacien und Pannonien anbelangt, so wurden die ersten Ausgrabungen nur mit Beziehung auf die römische Herrschaft ausgeführt. Erst in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts beschäftigten sich die Gelehrten auch mit der frühmittelalterlichen Archäologie und unternahmen Ausgrabungen in verschiedenen Orten. Hiebei darf nicht unerwähnt gelassen werden, daß einige Ausgrabungen nicht wissenschaftlich durchgeführt wurden und hiebei vieles unwissentlich aus Übereifer vernichtet wurde, was ganz

Fig. XII. Prima pagină a studiului referitor la descoperirile goto-scitice din Dacia şi Panonia, publicat de Dionisie Olinescu în „Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums”, Cernăuţi, anul XX–XXI (1912–1913), 1914.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)

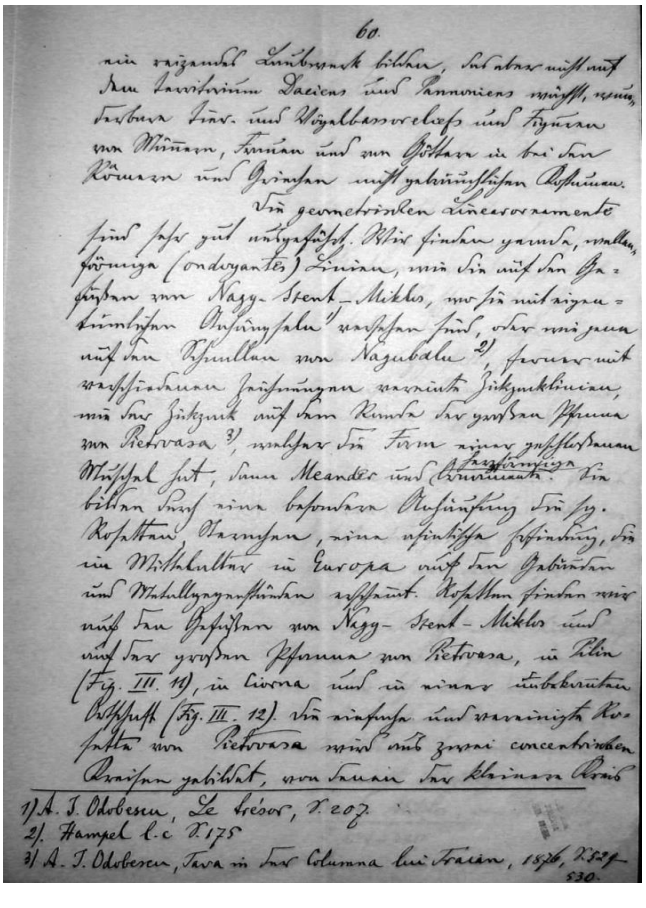

Fig. XIII. Filă din partea a doua a manuscrisului lucrării lui Dionisie Olinescu, intitulată *Die gotho-skitische Goldschmiedekunst in Dacien und Pannonien*, care reprezintă o continuare a studiului cu acelaşi nume, apărut la Cernăuţi, în „Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums", nr. XX–XXI (1912–1913), 1914, p. 55–83. Acesta urma să fie publicat în acelaşi periodic. Manuscrisul se păstrează în Colecţia *Documente* a Muzeului Bucovinei din Suceava, nr. inv. 2440.

BDD-A32759 © 2017 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:12 UTC)